

Budeš to mít v životě těžký

Dveře dokořán, Pelhřimov: X+?=!

Další antizující drama o nerozřešitelnosti zásadního rozporu. Rozpor tentokrát spočívá mezi přijetím a nepřijetím (popřípadě přijetím s výhradami) běžné společenské role ženy nebo muže. A je to rozpor stejně vážný jako ten mezi zakázaným pohřbením nebo nepohřbením padlého bratra. Prostě rozpor mezi normou / strukturou / disciplínou, která udržuje život, a svobodou / nespoutaností / divokostí, která život naplňuje.

Správná volba je téměř nemožná, i když... Možná ne úplně. Například v uplynulých dnech v Písku: Juani/y/, Empúsy, Rusalje, Modlitba, do jisté skromné míry LÁHOR, ... Třeba to nějak jde. **Dveře dokořán** hledají a myslím, že nalézají řešení. Přitom nerozřešitelný rozpor mezi normou a individuální svobodou nijak nebanalizují, neshazují a nestavějí se jen na jednu stranu. Neobviňují společnost z upjatosti nebo nepochopení, prostě jen konstatují, že někdy lidé potřebují z normy (běžné role) vystoupit a potřebují se v tom nějak vyznat. Docházejí k tomu, že se v tom nějak vyznat dá. Když se poctivě hledá. A když si například člověk existující (částečně) mimo normy najde jiného člověka existujícího mimo normy, mohou být šťastní jako každý jiný, i šťastnější.

Ale co je hlavní: dvojice herců z **Dveří dokořán** hraje kvalitní, jemně propracované, jemně prokreslené, živé divadlo. Rekvizity i kostýmy jsou sporé, esteticky i významotvorně velmi účinné; zdařilý minimalismus. Každý herec vládí svůj kámen, který je zároveň symbolem i skutečným závažím. (hnidopišská poznámka: podle mě by kameny mohly být ještě o něco větší/těžší, aby byly skutečnou zátěží; případně menší, aby byly skutečným symbolem)

Vtipnost, lehkost, herecká hravost. Poctivá a zdařilá hříčka. (PO)

Poetika nadávání

Na základě textu undergroundového divočáka Milana Kozelky vytvořil soubor Jensena Třása působivé představení Egoniášovo prorocství. Pět účinkujících průběžně ztělesňovalo zhruba dvacítku osobností, které komentovaly vývoj demokracie a zejména kultury po roce 1989; byli mezi nimi jak ti, kdo se z undergroundu dostali k moci, tak ti, kdo v jakémsi undergroundu zůstali, případně si na příslušnost k němu zpětně hráli či jinak k době porevoluční přispívali. Sešli se tu Bondy, Havel, Magor či Knížák s Václavem Klausem nebo Karlem Göttem, což je samo o sobě směs dosti třaskavá. Celý svět se tu postupně stal jednou velkou žlučovitou nadávkou a urážkou – někdy zasluženou, jindy méně (např. básník Petr Hruška) a vyhlídky na budoucí společenský vývoj přetékaly bondyovskou dekadencí, což se zajisté nevylučuje s půvabnou poetičností ani s možností radovat se nad tím, co všechno kdo už tehdy věděl o politickém vývoji, komercializaci a banalizaci kultury nebo obtížnosti hledání autenticity. Kromě dynamiky dané postavami tu našťastí problikávala ironie, a to ve slovech („Jediný správný hrdinství bude starý dobrý echthrdinství!“) i v pojetí inscenace jako hospodského setkání uklízečů a uklízeček.

Textový obsah tu byl dominantní, divadelní provedení cestu k divákům spíše znesnadňovalo – herci mezi postavami přepínali prostřednictvím různých výrazných a nápaditých gest (v případě Klause též hlasem), ovšem vzhledem k množství postav zabralo velkou část soustředěnosti diváků přemýšlení o tom, jaká postava právě mluví, pokud už si jedinec alespoň část postav vůbec pamatoval. Nadto herci samotní občas nechtěnou gestikulací ztěžovali identifikaci – pravděpodobně si tak Bondy, jehož gesto bylo nejprirozenější, přivlastnil i některé cizí výroky, což by nicméně také mohlo mít svůj smysl; kolik jen si Bondy skutečně přivlastnil myšlenek... O to víc však vynikla například čistota telefonátu Karla Kryla s Bondym za doprovodu tří ladně zametajících Petrušek Šustrových. Koneckonců jde o představení magorsky něžné. (MI)

Cesta mezi svobodou a útlakem

Letošní Šrámkův Písek byl tradičně rozmanitý, našli bychom v něm přesto nějaké spojující prvky? Hrlo se techno, kousal se papír (ale nepolykal)... Potěšující byla funkčnost historických inspirací (od antiky přes folklor až k Werichovi a Kozelkovi), ale i netriviální řešení silně aktuálních témat. Řada inscenací se zabývala společenskými normami, jejich legitimitou i nesamozřejmostí, křehkostí důvěry v ně, jejich podobami i (ne)smyslem, autoritami, jež oceňují dodržování norem a trestají neposlušnost... Normy ve smyslu toho, co je „normální“ především v rámci společností určených rolí, mají skrzskrz ambivalentní povahu – činí svět předvídatelnějším, umožňují nám orientaci a nabízejí možnosti svobody, zároveň svobodu omezují a tlačí člověka tam, kde by nejraději nebyl. Reflexe ambivalencí, to by mohl být onen spojovací prvek – pravidla umožňují hru, ale zároveň umožňují vyhrát někomu, kdo vlastně ani nehraje, učíme se odporu k učení, smrt může být sladká i hořká, voda dokáže život očistit i vzít... Ambivalence přitom neznamená, že na všem najdeme něco dobrého i zlého, ale že jsou obě strany neoddělitelně přítomné zároveň. Toto vědomí – naprosto zásadní pro pochopení světa – nám letošní inscenace rozhodně posílily. (MI)

Citáty: nejasnost trvá: V nultém čísle Pískomyla jsme váženým čtenářům předestřeli tajemnou otázku: setkal se někdy profesor Jan Císař s Josefem Váchalem? Za celý víkend se nenašla žádná indicie, která by nám pomohla vrhnout na tuto historickou nejasnost byť i mihotavě světlo. Budeme pokračovat v pátrání a případný výsledek oznámíme na stránkách Šrámkova Písku blog.sramkuvpisek.cz. Budeme Vám nadále vděční za každou stopu.

X+?=!; foto WE

Egoniáš; foto WE

Něco z debat o prožitém (úplnější poznámky z debaty najdete na blog.sramkuvpisek.cz, můžete také použít QR kód):

O nic nepřijedete: Formát tohoto půldeníku nám neumožnil otiskovat bohatší záznamy z debat. Najdete je ovšem snadno na stránce blog.sramkuvpisek.cz (přejete-li si jen seznam debat, zaškrtněte vpravo rubriku „2024 – debaty s lektory“). Pro rychlé otevření příslušného záznamu můžete také použít QR kód.

Kódy debat, o nichž se nám do Pískomyla nevešel ani stručný záznam:

SDrhli: Pustoplna

Dveře dokořán: X+?=#!

Jensena Trásá: Egonišovo proctví

ANSUV: N8vštěva u malé smrti

D.R.E.D., Náchodsko - Kladsko - Pražsko - Empúsy cumlají němě

Lektoři: PV: Téma rituálu. Vidí propojení s minulým rokem a sestupem do podsvětí. Navzdory skandálu minulý rok nabídli krásu. Dojetí. VČ: Veliké divácké překvapení. Zážitek z překročení kukátkového divadla. Chvillemi nepřijemný zážitek z blízkosti a repetice až k zbláznění. Komicky krátký život. Představení toto téma hmatatelně vystihuje. Rituál, který slouží k tomu, abychom se z toho nezbláznili. TŽ: D.R.E.D. jako komunitní divadlo, které reaguje na atmosféru míst inspirované polským divadlem, kde je citelná snaha o zapojení diváka. Výzva k výběru lepšího prostoru než konvenčního. Napětí s kukátkem je někdy prospěšné, někdy na škodu. Jít na dřev i v hmotě. Nahota není provokace, ale rituál. VH: Citát od divačky po představení: „Tolik bonbónů a mužské přirození najednou jsem neviděla.“ Divadlo pracuje s tělesností - mantra „Lidé obsahují nahotu.“ Diváci vztažení do rituálu, nuceni vnímat. Obsah neomlouvá divadelní nedostatky herců. Škoda, že autor nekomunikuje svou interpretaci. Vyhánění čínoherního divadla z prostoru divadla jako punkové gesto. Důstojné, ale formální prostředky by mohly být důslednější (např. odbítí kentauri). / Plénium: Zážitek. Dekódování skrze krásu a křehkost vůči smrti. Fanoušek divadla D.R.E.D. by rád zažil moment mantry s diváky až na konec, jak tomu bylo loni. Na počátku mu přišla repetice zbytečně dlouhá. Rád by zažil více dotažených kentaurů a méně manter. Zvuk z prostoru divadla učinil v multikino. Hypnotická mantra, šustění. Spokojený divák. Prvodivák měl pocit, že inscenační zkouší jeho diváckou trpělivost. Líbila se práce s prostorem - jeviště jako to vnější, hlediště to vnitřní. Oceněná práce s šálami, larvami na jevišti. A poté použití šály jako servírovacího stolu. / Soubor: Zcela mlčí a nechce komentovat. Jeden performer je však dojatý a děkuje za ocenění.

Je to tajný!, Kolegium hraběte Šporka, Jaroměř - Rusalje2022

Plénium: Zaujala slovenská mytologie. Lidovost. Dojmutí válkou. Pochválena výprava - něžná, romantická. Práce se zvukem. Nefungovala tichá hra na sklenici. Představení na představení - pozorování kolegů diváků na druhé straně. Rituál, který se přenesl k divákům blíž, k divákům dál už méně. Unešení scénou a formou věnečků z čerstvě natrhaných živých květů a svícením. / Lektoři: VH: Oceňuje navázání na práci Evy Tálské. Oceňuje velkou rešeršní práci souboru. TŽ: Rád by kontrast ve scénografii, aby se vyhnul přílišné lyrizaci. Připomíná ukrajinský svátek kupala, (letní Slunovrat) - orgie ve vodě jako součást slovenských rituálů. PV: Spokojený, že Josefína (Rusalje) nebyla nahá, nejedla žaby a nevyžývala k orgiím. Promyšlená inscenace. Nabízí prostor k představitosti. Přesná balanc mezi popisností a abstrakcí. Oceňuje hravost. Vypichuje scénický obraz s bubnem, který otáčí a vzniká pochod vojáků. Nůž v chlebu. Práci s prolíváním jazyků. Hra rehabilituje drobná božstva (najády, dryády...). Nevidí v ní jen folklorní rekonstrukci. VČ: Představení aktuální skrze válku na Ukrajině. Vyzvihuje herecké nasazení Josefíny. / Soubor: V textu jde pouze o češtinu (pro porozumění a ukrajinštinu (pro dokreslení atmosféry)). Písně a básně v překladu. Dnes druhé představení s diváky. Jarka Holasová a Josefína spolu pracují od zaří. Vznikalo to od tématu Rusalky přes odborný článek, kde se propojuje ukrajinská Kupala a Svatojánské svátky. Válka a čarování z toho vzniklo při přípravě.

Thea, Svitavy - Modlitba

Lektoři: VH: Komentář k soudobým trendům UI skrze konzervativní (loutkářskou) formu) z pohledu starší generace může působit jako inscenace pro jakékoliv publikum, ale není. Na domácí scéně působí mnohem intimněji. Loutkářské pasáže lze číst jako komiks. TŽ: Překvapení konfliktem UI a světónázorem. Jde o satiru nebo fatální invektivy na nás všechny? Rozpaky. Charakter určité degradace, polyfonie společnosti. PV: Nevýhoda hrát mezi soubory D.R.E.D. a Láhor. Soubor ví, co chce sdělovat. Je důsledný. Zkouška tolerance. Estetika a myšlenkový svět, který představení nabídlo, je mu cizí. Ale oceňuje předání myšlenek k úvaze. VČ: Dojetí šedinami, projekce vztahu k rodičům a vlastní práce. / Plénium: Mnoho otázek po interpretaci názorů a scén. Problémy se stereotypem kompozice. Pěkná, ale krátká loutkářská práce. Oproti loňsku posun: toto představení někam směřovalo. Ocenění obrázků vygenerovaných UI, šedé vlasy v záři reflektorů. Degradování VŠ vzdělání? Zdá se v něčem konzervativní, ale mnohem více působí jako spousta klíšé aktuálního diskursu bez jiného úhlu pohledu. Pochvala hraní na více scénách. Micky lokalizovaný na stropě a zároveň na ruce a Eva. Strídání částí kvitováno i pozitivně. Pasáže loutkové jako bečkový akční. Nejloutkářštější bylo zatlučení hřebíků na třikrát. A využití loutky jako odosobnění se. / LR se táže nakolik je to, že má člověk jiný názor oproti autorům, důležité s ohledem k hodnocení inscenace? / Soubor: Světový názor tvůrce. Matěj měl napsanou hru, tak se do ní pustili. Soubor sice s tvůrcem mluví, ale poslední slovo má režisér. Matěj chtěl vypíchnout to, že umělá inteligence dobře dopadne.

LÁHOR/Soundsystem, Praha - Perfektní den

Plénium: Zábava. Svazující prostor senátu, který se zdá nevhodný. Oceněná práce v posunutí dál od předchozího představení. Dočistěné. Dialogy jsou jedna věc, ale top je bitka a honička. / Lektoři: VH: Nejvíce překvapený z reakce diváků. Intelektuální humor postavený na dialozích. Absurdita postavená na určitých archetypch. Silný příběh s gradací. Vtažený do příběhu. Vyznění: musíme se žít i s ďábly ve společnosti. Herecky čitelné typy, které jsou neustále zajímavé a dají se pozorovat. TŽ: Po střelbě na FFUK je „obrana“ poměrně aktuální otázka fakultních senátů. Kombinace emocí a držení senátu v určitých parametrech. Promítnutí skutečnosti do představení. Možnost konfrontace se navzájem, sezení v „kotli“ přispívalo k hledání reakcí. Herecké vnímání vzdálenosti. VČ: Nadšená, byť se nezasmála ani jednou, protože ji to děsilo. Strhovalo ji to. Hledala místa, zda tvůrce překročí uvěřitelnost. Užívala si formu hollywoodského herectví. Rytmus. Uspořádání fungovalo také jako rituál. Jednoduchá metafora nablízko ji fascinovala. PV: Celou dobu se smál, jak se mu dlouho nestalo. Napětí a smrtelně vážné téma bylo vzrušující. Oceňuje odvahu inscenátorů vzít si naprosto vážné téma. Metafora v tom, že se ďábelskému ve společnosti ubráníme zdrogováním se. Velkou zprávou je, že Láhor dokáže zahrát i bez Petra Marka. Perfektní zvládnutí. Těšil se na spojení „ďábla“ z rána a tohoto nočního. Zájem o vznik zla. Metafora ďábla Láhoru je, že je byrokrat. (WE)

